
HANDLINGSPLAN ved ulykker

INNHold

INNHold	2
HENSIKT	3
ANVENDELSE	3
ØYEBLIKKELIGE LOKALE TILTAK/VARSLING	4
LOKAL KLUBB	5
Mal for klubbens detaljerte planer -dette kapittelet er en veiledning (se også side 11).....	5
Ansvar for øyeblikkelig iverksetting av lokalt apparat	5
Ledelse ved lokal klubb (Organisasjonskart m/navn)	5
Praktiske gjøremål for lokalt apparat.....	5
Bistand overfor politi og offentlige myndigheter.....	5
Forhold til pårørende.....	5
Kontakt med pårørende.....	5
Forhold til presse media.....	7
Etterarbeid/Ettervern	7
TILTAK IVERKSETTES AV NLF SENTRALT PÅ FORESPØRSEL.....	8
Kontakt med lokal klubb/NLF sentralt.....	8
Kontakt med presse/media	8
VEDLEGG	9
FORHÅNDSPLANLEGGING AV LOKALE TILTAK	9
Kriseteam (Navn på medlemmer og deres gjøremål).....	9
Samlingssted (For medlemmer og pårørende).....	99
Informasjon til medlemmer om klubbens planer	9
NÅR ULYKKEN HAR SKJEDD	10
"LEVEREGLER"	10
PRESSEMELDING	10
NYHETER.....	10
10 MEDIA BUD.....	11

HENSIKT

Denne handlingsplanen for motorflyulykker har til hensikt å være en guide for NLF/motorflyseksjonens klubber og deres forhold til overlevende, pårørende og offentligheten før, under og etter en ulykke under motorflyging.

ANVENDELSE

Denne handlingsplan gjelder ved ulykker under utøvelse av motorflyging, som har medført alvorlige personskader eller tap av menneskeliv.

Ved ulykker utenfor Norge, hvor norske utøvere blir sterkt skadet eller omkommer, kan denne handlingsplanen også benyttes for klubber som har behov for å håndtere slike ulykker, men da kun så langt ikke forhold i det andre landet er til hinder for dette.

ØYEBLIKKELIGE LOKALE TILTAK/VARSLING

I henhold til klubbens handlingsinstruks skal følgende utføres, i prioritert rekkefølge:

1. Varsle 113.
2. Start førstehjelp
  - Frie luftveier, stans synlige blødninger, hold pasienten varm.
  - Bevisstløse som puster bør legges i stabilt sideleie - pass da på å bevege hodet, nakke og rygg som en enhet.
  - Hvis personen ikke puster normalt eller slutter å puste, start HLR.
3. *Politi* varsles ved død, alvorlige personskader, eller når det er mistanke om kriminelle handlinger.
4. Dersom virksomheten foregår innenfor kontrollert luftrom (CTR/TMA), varsles *flygekontrollenhet*.
5. Varling av klubbens sentrale organisasjon
(ihht klubbens varslingsplan)
6. Varsle Statens Havarikommisjon for Transport
7. Varsle **fagsjef motorflyseksjonen/NLF** ved behov for bistand.
8. Klubben bør vurdere å ha en ferdigskrevet artikkel/forside til hjemmesiden der essensiell og kortfattet informasjon angis.

Ulykkesstedet stenges av, når dette er praktisk mulig.

LOKAL KLUBB

Klubbene skal utarbeide sine egne detaljerte planer og i denne sammenheng er dette kapittelet en veiledning (se også side 11).

Ansvar for øyeblikkelig iverksetting av lokalt apparat

Første person på stedet skal søke å iverksette lokal beredskapsplan. Klubben bør gjøre en vurdering ift. å innstille all virksomhet etter en alvorlig ulykke inntil klubbens administrative leder eller neste person klubben har utpekt i sin beredskapsplan finner dette forsvarlig.

Det er av største viktighet at samarbeidet med politiet gis prioritet.

Ledelse ved lokal klubb (Organisasjonskart m/navn)

Klubbens leder
Nestleder/KAF
Skolesjef

Klubben bør avklare hvem som skal ha kontakt med pressen. Dette bør være formannen eller annen utpekt person fra klubben.

Praktiske gjøremål for lokalt apparat

Se Øyeblikkelige tiltak

Etabler logg og loggfør kronologisk med tidsangivelse hendelser og tiltak

Andre forhold som kan bli aktuelle:

- Etabler telefonvakt i klubben
- Trafikkregulering
- Kontroll over tilstedeværende på flyplassen
- Håndtering av presse
- Orienteringer til de på flyplassen
- Dokumentasjon med foto/video
- Samle inn foto og video som kan være interessant
- Få sentrale aktører til å skrive rapporter inkl vitnerapporter
- Blir det langvarig så etabler forpleining

Bistand overfor politi og offentlige myndigheter

Etabler kontakt med politiet og samarbeid med disse. Varsle SHT og følg deres anvisninger i forhold til skadet flymateriell. SHT skal varsles tidlig ved alvorlige ulykker og senest innen 72 timer.

Rapporteringsforskriften regulerer dette. <http://www.lovdatab.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20061208-1393.html>

Forhold til pårørende

Varsling av pårørende er politiets ansvar. Klubben bør søke å ta kontakt med eventuelle pårørende etter at politiet har varslet dem.

Kontakt med pårørende

Når nødvendig oversikt (innen rimelig tid) innehas, og etter at politi har formidlet melding til pårørende, skal klubben ta telefonisk kontakt med de pårørende. Klubben skal opprettholde kontakt med de pårørende under den videre prosess, og forvisse disse om at de vil motta all den informasjon som klubben måtte ha. Det er en forutsetning at pårørende gis en kontakttelefon som de kan ringe til for ytterligere informasjon eller annen støtte. Klubben bør stå til de pårørendes disposisjon.

De pårørende bør så tidlig som mulig gis informasjon om de fysiske omstendighetene rundt ulykken, dødsårsaker, videre planer for samling av klubbens medlemmer og eventuelle andre. Krisehåndteringsteamet bør invitere pårørende til samling sammen med klubbens medlemmer og eventuelt andre involverte på et egnet, forhåndsplanlagt, sted.

Eksempler på "andre involverte" er:

- a. Overlevende
- b. Vitner
- c. Venner
- d. Redningspersonell

Dersom ulykken har medført alvorlig personskade, skal klubben arrangere reise for de pårørende til det sykehus hvor den skadde blir behandlet. Dersom de trenger annen støtte, f.eks. overnatting, bør klubben være behjelpelig med dette.

Lokal klubb bør dekke eller refundere reise- og oppholdsutgifter til pårørende.

Overlevende, vitner til en ulykke og andre aktive som er på stedet en ulykke inntreffer holdes samlet etter ulykken. Det opprettes samtalegrupper som skal ha til hensikt å bearbeide inntrykk og følelser hos den enkelte og gruppen. I dette arbeidet vil det nevnte kriseteamet ha en svært viktig funksjon. Etter den første bearbeidelsen kan de angjeldende gå hver til sitt, men de må dog følges opp av støtteapparatet også i de følgende dagene, slik at de er i kontakt med andre og har anledning til å snakke om ulykken.

Overlevende må snarest mulig gis anledning til å ringe sine pårørende.

De overlevende, eventuelle vitner og/eller de øvrige som var på stedet, må forberedes på møte med pårørende til de omkomne/skadde dersom de pårørende ytrer ønske om dette.

Alle pårørende gis tilbud om å samles.

Dersom flere er forulykket eller hardt skadd, skal de pårørende gis tilbud om å samles sammen med andre pårørende. Media skal ikke slippes inn i pårørendesenteret uten de pårørendes samtykke.

Klubben samler forhåndsplanlagt kompetent personell på samlingsstedet for pårørende, når dette er opprettet, for å forestå informasjonsarbeidet overfor de pårørende. Pårørende som samles bør gis tilbud om å delta i samtalegruppe, eller individuelle samtaler med ressurspersoner.

Pårørende skal alltid oppdateres/informeres om utviklingen før media informeres.

Pårørende som ikke tar i mot tilbudet om å samles må gjøres oppmerksom på at det er mulig å få samtaler om ulykken på et senere tidspunkt, eventuelt at de kan ta kontakt med helsepersonell dersom de heller vil bearbeide sin sorg i en annet miljø.

Forhold til presse media

Klubbens ledelse vurderer fortløpende, og eventuelt i samarbeid med NLF/fagsjef, hvilken informasjon som til enhver tid kan frigis til media.

Det er meget viktig at en person koordinerer informasjonsarbeidet, slik at ensartet informasjon blir gitt.

Offentliggjøring av navn på omkomne/hardt skadde skjer i samarbeid med sivilt politi etter at pårørende er varslet. Overlat dette i all hovedsak til politiet.

I den grad det er mulig skal pressen gis informasjon om det faktiske hendelsesforløpet. Det må imidlertid ikke være noen som helst tvil omkring riktigheten av den informasjonen som frigis. Det må videre presiseres at alle forhold ved ulykken vil bli gransket av havarikommisjonen, og at vi inntil de har gjennomført sitt arbeide, ikke har noen oppfatning om det fullstendige hendelsesforløpet eller årsakssammenhenger. Tekniske spørsmål rundt ulykken (årsakssammenheng) skal ikke omtales i meldingene til media. Det er vesentlig å påvirke pressen (gi informasjon) for å unngå at pressen spekulerer i hendelsesforløp og årsakssammenhenger.

Overlevende og pårørende bør skjermes fra media, og kun fremstå på frivillig basis.

Etterarbeid/Ettervern

Minnehøytidelighet arrangeres så snart som praktisk mulig etter ulykken.

Ca 13 måneder etter ulykken kontaktes, eventuelt samles, de involverte og de pårørende. De pårørende informeres om hvilke tiltak/konklusjoner man har kommet frem til i ettertid.

I denne forbindelse må det gis tilbud om ettervern/oppfølging.. Hovedformålet med ettervernet er å få rede på om enkelte skulle lide av postreaksjoner. Dersom dette er tilfelle, vil det være riktig å arrangere nye gruppesamtaler om ulykken. Hensikten er at alle skal bli tilbakeført til det forhold til nærmiljøet som rådet før ulykken.

Pårørende følges opp i samme grad som andre impliserte i den grad de selv ønsker slik oppfølging.

NLF betrakter det som nærmiljøets (klubbvenners) ansvar å ta vare på hverandre etter en ulykke. Klubbledelsen bør ta initiativ til dette.

VED MOTORFLYULYKKER SETTES DET IKKE I VERK TILTAK AV NLF SENTRALT UTEN OPPFORDRING FRA KLUBBEN

Kontakt med lokalklubb

NLF/motorflyseksjonens fagsjef kan på egen eller klubbens oppfordring umiddelbart reise til ulykkesstedet til ulykkesstedet for å bistå klubben.

Kontakt med presse/media

Fagsjefen kan bistå klubben ifm kontakt med pressen og har ansvaret for å sende ut pressemelding fra NLF dersom dette er ønskelig. Før en sentral pressemelding forfattes, må klubben komme med innspill til denne. I prosessen med å sende ut en sentral pressemelding bistår om mulig informasjonsrådgiver i NLF.

Offentliggjøring av navn på omkomne og overlevende skal kun gjøres av politiet.

Pressemeldinger kan også sendes ut av den lokale klubben. Det anbefales å benytte de ressurser som er tilgjengelige for å gjøre dette f.eks. fagsjef/informasjonsmedarbeider i NLF.

Klubben bør avklare hvem som skal ha kontakt med pressen. Dette bør være formannen eller annen utpekt person fra klubben.

I den grad det er mulig skal pressen gis informasjon om det faktiske hendelsesforløpet. Det må imidlertid ikke være noen som helst tvil omkring riktigheten av den informasjonen som frigis. Det må videre presiseres at alle forhold ved ulykken vil bli gransket av havarikommisjonen, og at vi inntil havarikommisjonen har gjennomført sitt arbeide, ikke har noen oppfatning om det fullstendige hendelsesforløpet eller årsakssammenhenger. Tekniske spørsmål rundt ulykken (årsakssammenheng) skal ikke omtales i meldingene til media. Det er vesentlig å påvirke pressen (gi informasjon) for å unngå at pressen spekulerer i hendelsesforløp og årsakssammenhenger.

Overlevende og pårørende bør skjermes fra media, og kun fremstå på frivillig basis

VEDLEGG

FORHÅNDSPLANLEGGING AV LOKALE TILTAK

Kriseteam (Navn på medlemmer og deres gjøremål)

Klubben bør etablere et krisehåndteringsteam. Dette bør ta utgangspunktet i klubbens ledelse og eventuelle utenforstående støttepersoner med spesiell kompetanse innen krisereaksjoner og sorgbearbeidelse.

Klubbene bør forhåndsplanlegge med kriseteam som på kort varsel kan tre inn og drive krisepsykologisk arbeid etter at en ulykke er inntruffet. En slik gruppe kan bestå av leger, psykologer, prester/religiøse ledere og eventuelt av representanter for klubb/-miljø. **NB! Alle kommuner er pålagt å ha kriseteam, så en kobling mot kommunen i denne sammenheng bør gjøres.**

En slik gruppe, eventuelt bare en enkeltperson, må være kontaktet på forhånd og forspurt om de vil være villige til å inngå i et kriseteam dersom ulykken en gang skulle være ute.

Klubbene må gjøre avtaler med ressurspersoner som vil kunne styrke prosessen etter en ulykke.

Navn	Funksjon	Adresse	Postnr	Sted	Tlf privat	Tlf arb

Samlingssted (For medlemmer og pårørende)

Samlingssted for klubbens medlemmer, vitner, venner og pårørende forhåndsplanlegges (klubblokalet, hotell, e.l.). De pårørende må kunne være for seg selv dersom de ønsker det.

Klubben bør forhåndsplanlegge telefonnummer som pårørende kan kontakte ifm ulykker. I det klubben er varslet om ulykken, bør disse telefonene bemannes med kompetent personell.

Slike samlingssteder skal være forhåndsplanlagt og være utstyrt med felles- og grupperom, telefoner, TV/Radio. Samlingsstedet bør i størst mulig grad være skjermet mot media.

Dette samlingsstedet kan med fordel ligge på samme sted som samlingssted for klubbens medlemmer, men de pårørende må ha anledning til å trekke seg tilbake til egne fasiliteter.

Informasjon til medlemmer om klubbens planer

Medlemmene i klubben må gjøres oppmerksom på innholdet i handlingsplanen og med de lokale forberedelser og tilpasninger som er gjort.

NÅR ULYKKEN HAR SKJEDD

1. Hva har skjedd?
Fortell om hendelsesforløpet og omfanget.
2. Hvorfor?
Forbered deg på spørsmål om årsak og skyld.
3. Sikkerhet.
Spørsmål om sikkerhet bør kunne besvares med engang.
4. Konsekvenser.
Virkninger for virksomheten, klubben og medlemmene.
Økonomiske problemstillinger, forsikring.

"LEVEREGLER"

Vær tilgjengelig hele døgnet

Prøv aldri å bløffe eller komme med usannheter

Kan du ikke kommentere, så si ifra med en gang

Skaff tilveie fakta så snart som mulig. Har du sagt du skal ringe tilbake -GJØR DET!

Kjenn de tidsberegninger media arbeider under

Gi deg ikke inn på spekulasjoner - hold deg til fakta

Ikke forfordel enkelte media

Bli kjent med journalister og andre i de lokale media som du har kontakt med

PRESSEMELDING

Hvem

Hva

Hvor

Når

Hvorledes

Hvorfor

NYHETER

Gjelder mange

Nærhet

Uventet

Konflikter

Personrettet

10 MEDIA BUD

1. Vær deg selv
2. Still forberedt
3. Ikke lyv
4. Svar på spørsmålet
5. Begrens antall poenger
6. Dropp tall og fremmedord
7. Snakk klart og presist
8. Bruk følelser
9. Ikke gå inn på det tekniske eller årsakssammenheng
10. Glem kollegaer